

2011-12-06

Regeringen
Landsbyggsdepartementet
103 33 Stockholm

Hemställan om ändrade jakttider från och med 2012-07-01

Svenska Jägareförbundet hemställer härmed om förändringar i Jaktförordningen (SFS 1987:905 bilaga 1 och bilaga 4) enligt bifogat förslag.

Bakgrund

De årliga jakttiderna är ett av de viktigaste medlen för styrning av den svenska jakten både tidsmässigt och geografiskt. Just därför är också jakttiderna något som är i behov av justering när detaljerna i viltförvaltningen omprövas, ny biologisk kunskap kommer fram eller när nationella och regionala populationerna av enskilda viltarter ökar eller minskar. När det finns ett långsiktigt behov och utrymme för en utökad jakttid bör detta kunna tillgodoses, givetvis under beaktande av att jakten bedrivs som ett uthålligt nyttjande av arten ifråga. På samma sätt bör en jakttid kunna begränsas i det fall en viltart av olika skäl drastiskt minskar och på längre sikt inte förväntas ha möjlighet att återgå till en mer gynnsam bevarandestatus, samt i de fall då jakten bedöms kunna utgöra en kritisk faktor för återhämtning. Om och när arten i fråga har återhämtat sig bör samtidigt jakttiden kunna återgå till vad som gällde tidigare.

En annan grund för justering av jakttider kan vara en viltarts utveckling och dess påverkan på allmänna och enskilda intressen. Jakten kan således i vissa fall bedrivas för att minska eller eliminera skador på enskild egendom, jord- och skogsbruk, hotade eller sårbara viltarter, ekosystem eller andra allmänna intressen. Enligt Jägareförbundets bestämda uppfattning ska emellertid nyttjandet av särskilda skyddsjaktstider i allra möjligaste mån undvikas till förmån för allmänna jakttider. Allt för att undvika att viltarterna som en väsentlig del i den biologiska mångfalden onödigtvis ska komma att betraktas som skadedjur.

Ett övervägande om förändring av jakttider bör ställas mot den nackdel det kan innebära att ändra på invanda regler. På samma sätt bör jakttidernas start- och slutdatum vara enhetliga över så stora geografiska områden som möjligt. Dessa två aspekter har stor betydelse från informationssynpunkt. Rörligheten i den moderna jägarkåren är stor vilket innebär att man inte sällan jagar i olika län. Att hålla reda på jakttiderna över tiden och vad som gäller för respektive art underlättas givetvis ju större enhetlighet som kan uppnås i detta avseende.

Behovet av justering av jakttider är föremål för en ständigt pågående diskussionsprocess inom Jägareförbundet. Oftast kommer analys och identifierade behov från enskilda medlemmar och lokala organisationer ute i landet vilka kanaliseras som motioner till länsföreningarnas årsmöten. Ärendenas vidare beredning görs av den nationella Forsknings- och förvaltningsgruppen som utvärderar förslagen utifrån viltbiologisk kunskap och, i förekommande fall, nationella inventeringar och nya forskningsrön. Forsknings- och förvaltningsgruppen presenterar sedan sina förslag för beslut i Jägareförbundets förbundsstyrelse.

Svenska Jägareförbundet hemställer härmed om följande ändrade jakttider att gälla från och med 2012-07-01.

Allmänna jakttider (Jaktförordningen bilaga 1)

Ordningsnummer enligt Jaktförordningen bilaga 1. Nuvarande jakttid inom parentes.

3) Rödräv

Förslag: Älvdalens kommun 1 augusti – 15 april (1 aug– 31 mar)
--

Älvdalens kommun i Dalarnas län har till övervägande del ett norrländskt klimat och en norrländsk topografi med fjäll och stora skogsområden. Detta innebär att snösäsongen är längre än i resten av länet, vilket även påverkar viltfaunan. Som en konsekvens av att naturen har en utpräglad norrländsk karaktär, har jakttiden på dalripa förändrats till att överensstämma med den tid som gäller i Jämtlands län, och skiljer sig därmed från jakttiden i övriga delar av Dalarnas län. Att vintrarna är snörika och långa påverkar även viltarternas föryngringstid. Eftersom föryngringstiden på grund av detta infaller senare i Älvdalens kommun än i länet i övrigt, så är det också rimligt att jakttiden för rödräv förlängs och harmoniserar med angränsande län närmast norrut.

5) Mård

Förslag: Södra området 1 september – 28 (29) februari (1 nov – 28(29) feb)
--

Jakttiderna för mård skiljer sig idag mellan det norra och det södra området. Jägareförbundet kan dock inte se att det inte finns några biologiska motiv till att jakttidens start skiljer sig mellan norr och syd. Med hänsyn till mårdens föryngringsperiod finns det däremot skäl att avsluta jakttiden en månad tidigare för det södra området. Mårdens predation på övrigt småvilt är odiskutabel och flera vetenskapliga undersökningar redovisar att en lokal reduktion av mårdstammen kan leda till högre tätheter av småvilt. Förbundet anser att jakträttshavare som genom en konsekvent genomförd predator kontroll vill skapa bättre överlevnadsvillkor för skogs- och fälthöns, hare etc. bör få den möjligheten såvida det inte finns några biologiska skäl däremot. Att skapa gynnsamma förutsättningar för andra jaktbara arter är ett sätt att förvalta nyttigheten vilt och därigenom kunna tillgodogöra sig en ökad avkastning av denna naturresurs.

Mink

Förslag: Norrbottens och Västerbottens län 1 augusti – 15 maj (skydds jakt 1 juli-30 juni)
Övriga landet 1 augusti – 30 april (skydds jakt 1 juli-30 juni)

Skydds jakt på mink är tillåten året om även under den mest intensiva yngelperioden. Av djuretiska skäl är detta knappast försvarbart, i synnerhet när det inte finns några realistiska möjligheter att utrota den svenska minkpopulationen genom skydds jakt. Minkens etablering i den svenska faunan måste betraktas som irreversibel.

Jägareförbundet föreslår att en allmän jakttid för mink införs samt att mink utgår ur skydds jaktbestämmelsen bilaga 4 punkt 1, samtidigt som den skydds jaktmöjlighet som förelåg fram till den 1 juli 2001 återinförs. De arter som, i övrigt, förekommer i den skydds jaktbestämmelse där minken nu ingår är främst arter som har en så låg populationsnivå i Sverige att man genom jakt har praktiska möjligheter att förhindra en etablering och/eller vidare populationsutveckling.

I bestämmelsen finns vidare vissa arter som förekommer i så stor omfattning att de temporärt orsakar skadegörelse eller sanitära olägenheter i en, för samhället och den enskilde, oacceptabel omfattning. Jägareförbundet anser att för minkens del väger den djuretiska aspekten tyngre än de motiv som åberopas för övriga arter. Minken har i skärgården – vilket sedan länge påtalats av skärgårdsbefolkningen och nu även belagts mera vetenskapligt – emellertid en mycket drastisk effekt på fågelfaunan i allmänhet och på koloni- och markhäckande fåglar i synnerhet. Detta är också skälet till att minken tidigare enligt Jaktförordningen bilaga 4, dåvarande punkt 17, fick jagas hela året om den förekom på holme eller skär. Vidare fanns denna motiverade skydds jaktmöjlighet även inom område för viltuppfödning, hönsgård samt fisk- eller kräftodling. Med hänsyn till den sena våren i norra Sverige föreslås en något längre jakttid i Västerbottens och Norrbottens län.

8) Dovhjort

Förslag: I berörda län upphävande av fredning av hind under brunstperioden (21 okt till 15 nov), samt upphävande av begränsning av jaktform för kalv och hind under denna period

Dovhjorten har under senare tid ökat kraftigt i många områden vilket medfört att det finns ett behov av utökad beskattning. I praktisk taget all viltförvaltning är det genom att öka eller minska hondjursavskjutningen som man effektivast styr en viltstams utveckling. Dovhjorten är ett utpräglat flockdjur vilket bl.a. innebär att svårigheter att skjuta hindar i dessa flockar. I och med detta finns det ett stort behov av att skapa och nyttja mesta möjliga jakttillfällen för att kunna reglera dovhjortsstammarna.

För att motverka den snabba expansionen av dovhjort har länsstyrelserna i vissa områden inte sällan meddelat särskilda tillstånd till jakt efter hind och kalv under brunstuppehållet. Jägareförbundet anser att utvecklingen av den verksamheten, som haft sitt berättigande, givit sådana erfarenheter att tiden nu är mogen att införa allmän jakt efter hind och kalv under den aktuella tiden. Detta skulle samtidigt medföra administrativa vinster för länsstyrelserna i de aktuella områdena. I sammanhanget bör även erinras om att hind och kalv av kronhjort är tillåtet att jaga under brunstperioden.

Sedan några år tillbaka gäller att jakt på dovhjortskalv är tillåten under den aktuella tiden i sex län, med begränsningen till smyg- och vaktjakt. Jägareförbundet anser att denna utökning av jakten under brunstuppehållet är otillräcklig för att begränsa dovhjortens utveckling i de aktuella områdena. Då jakten på övrigt klövvilt i berörda områden alltjämnt fortgår under den aktuella tiden, såväl med som utan hund, kan Jägareförbundet inte se några bärande skäl till att begränsa jakten på dovhind och dovkalv till enbart smyg- och vaktjakt. För att denna utökade jakt skall vara meningsfull och samtidigt medföra några administrativa vinster bör den omfatta såväl hind som kalv och inte heller begränsas vad gäller jaktformen.

9) Kronhjort

Förslag: Fram till 30 september får jakten enbart ske som smyg- eller vaktjakt.

Det råder i dag mycket stor förvirring om vilka regler som gäller för hundanvändning vid jakt efter kronhind och kronkalv efter 1 oktober. Enligt 16 § jaktförordningen gäller att hund som förföljer hjort får användas vid tillåten jakt och vid jaktträning från och med 1 oktober. Den begränsning som gäller i detta avseende enligt jakttidsbestämmelsen är ologisk och skapar stor oklarhet om vad som egentligen gäller. Det är således tillåtet att släppa hund som förföljer kronhjort men inte tillåtet att skjuta hind och kalv med hjälp av hund som dock ändå är tillåtna för jakt. Jägareförbundet föreslår därför att bestämmelsen i detta avseende formuleras så att den överensstämmer med vad som gäller enligt 16§ jaktförordningen.

10) Rådjur

Förslag: Västernorrland och Jämtland 1 oktober – 31 januari (1 okt - 31 dec)

Rådjursstammen i berörda län är tämligen stabil. Bedömningen utifrån avskjutningsstatistik är att den ökat något de senaste åren. Länsjaktvårdsföreningen Mitt Norrland (för de båda länen) har på sin årsstämma beslutat att begära en förlängning av jakttiden med en månad i likhet med övriga delar av landet söderut. Skälet till detta är främst att vid vinterförhållanden som medger jakt i januari skapa ytterligare jakttillfällen främst med långsamt drivande hund. Förbundet får i sammanhanget erinra om länsstyrelsens möjlighet att med stöd av 19§ Jaktförordningen göra inskränkningar i möjligheten att jaga med hund om snöförhållandena skulle bli sådana att jakt med hund bedöms olämpligt under denna del av året. I och med detta anser Svenska Jägareförbundet att den begärda förlängningen kan införas på ett betryggande sätt.

Vidare;

Förslag: Hornbärande djur, endast smyg och vaktjakt ...Västerbottens län 1 maj – 15 juni (...Nordmalings och Umeå kommuner)

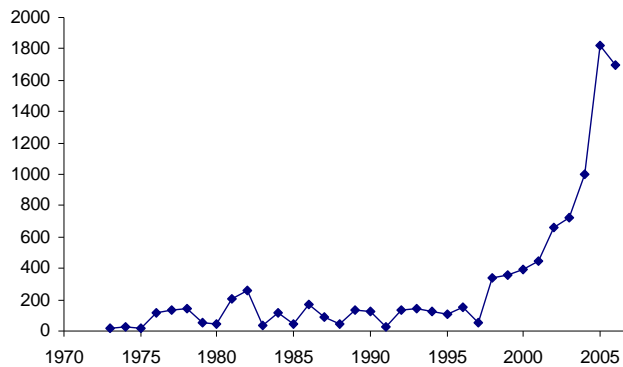
Jakten på hornbärande djur under den aktuella perioden infördes i fyra län samt två kommuner i Västerbottens län i samband med Tjenobylyckan i och med att man konstaterade att cesiumhalten i rådjur var betydligt lägre under våren. Det motivet är numera tämligen överspelat. Vårjakten på råbock nyttjas relativt sparsamt i de berörda områdena samtidigt som det hos en del jägare är en mycket uppskattad jakt. Många länder på kontinenten tillämpar denna jaktform t.ex. Danmark. Rätt utnyttjad är det en god möjlighet att

genomföra en urvalsinriktad jakt och därigenom upprätthålla en god kvalitet i rådjursstammen. Jägareförbundet Västerbotten har på sin årsstämma beslutat att begära att den vårjakt på råbock som i dag gäller i Nordmalings och Umeå kommuner ska få gälla i hela länet i syfte att skapa fler jakttillfällen för länets jägare. Svenska jägareförbundet anser inte att det har framkommit några negativa effekter av den vårjakt som hittills förekommit utan snarare att den har skapat ett positivt inslag i den svenska jaktutövningen.

Snatterand

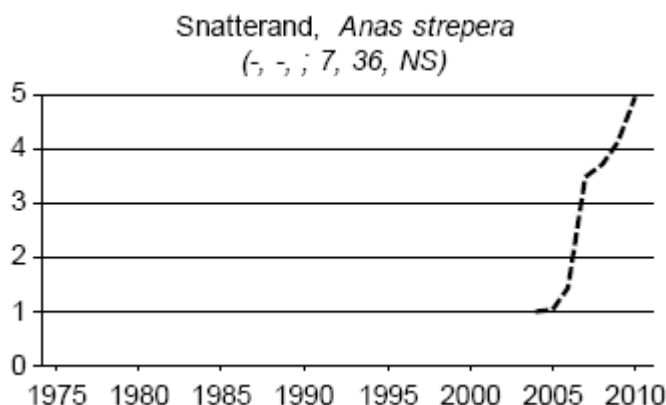
Förslag: Södra Sverige 21 augusti – 31 december (ingen jakttid)

Under den senaste 30-års perioden har antalet häckande par av snatterand haft en tillväxt på över 80 % i Sverige (Ottevall et al. 2008). Denna ökning har också noterats vid de internationella and- och gåsräkningarna (Figur 1).

Figur 1. Antalet snatteränder inräknade vid andräkningarna under höstarna 1973 – 2006 baserat på data från Nilsson (2007). Siffrorna kan ses som ett index på populationsutvecklingen för denna art.

Sedan 1998 görs inventeringen med standardrutter, vilket är en metod som anses säkrare än de tidigare använda punktrutterna (Lindström et al 2011). Enligt inventering genom standardrutter har populationen av snatteränder ökat med i genomsnitt 36 % per år under perioden 1998 – 2010 (Figur 2).

Figur 2. Bestandsindex för snatterand under sommaren 2004 – 2010. År 2004 är satt till 1. Från Lindström et al. 2011.

Snatteranden förefaller befinnas sig i en stabil tillväxtfas, möjligen tack vare ett ökat antal anlagda, eller restaurerade våtmarker, samt som en följd av växande bladvassområden i sjöar

och längs med kuster. Tyvärr finns ingen sentida skattning av storleken på det svenska häckande beståndet, utan det som finns är från tiden innan tillväxtfasen (t ex SOF 2002). I Svensk Fågelatlas (Svensson et al. 1999) uppskattas det svenska beståndet till 400 – 800 par i mitten av 1990-talet, vilket även det var innan expansionsfasen. Troligen berörs Sverige även av från öst kommande fåglar under höstflyttningen, det vill säga jaktsäsongen.

Om jakttid på snatterand återinförs, är det högst osannolikt att riktad jakt på snatterand kommer att förekomma. Mer sannolikt är att jakten kommer att ske i samband med jakt på andra simandsarter, främst gräsand. Avskjutningen förväntas bli proportionerlig mot förekomsten av arten om jakt tillåts. I sammanhanget kan nämnas att i såväl Danmark som Finland är snatteranden tillåten för jakt. Jakttiden för snatteranden föreslås bli samma som för gräsand i södra området, det vill säga 21 augusti – 31 december.

16) Knipa, storskrake samt

17) Vigg

Förslag: Jaktslut 28 februari över hela landet (nuvarande jakttid för vigg avslutas 31 januari i hela landet, jakttid för storskrak och knipa avslutas 30 november i inlandet och 31 januari i kustområdena)

Knipa, storskrake och vigg är alla flyttfåglar, men flertalet flyttar inte längre än vad vintersituationen kräver. Det innebär att ett stort antal av dessa arter finns kvar i svenska vatten både under milda och under relativt stränga vintrar. Däremot skiftar fåglarna temporära vistelseområden beroende på vintersituationen. När insjöar börjar frysa till, så flyttar de ut mot kusten, och när innerskärgårdarna blir islagda flyttar de tillfälligt längre ut till havs. På samma sätt kommer möjligheterna till vinterjakt på dessa arter bestämmas av deras regionala förekomst i tiden. När innerskärgårdar är isbelagda och fåglarna får en svårare vintersituation, så omöjliggörs samtidigt båttransporter, varvid möjligheterna till jakt minskas drastiskt. Å andra sidan har fåglarna betydligt lättare livsbetingelser under mildare vintrar och då borde också jakt kunna möjliggöras under längre tid än de jakttider som gäller idag. Jägareförbundet vill hävda att vinterjakt på knipa, storskrake och vigg i högsta grad är beroende av vintervädret och blir därmed självreglerande. I inlandet avbryts jakten tidigt eftersom fåglarna flyttar och längs kusterna blir vinterjakt nära nog omöjlig under stränga vintrar.

Med stöd av ovanstående resonemang föreslår Jägareförbundet att jaktslut för knipa, storskrake och vigg förlängs till 28 februari för de tre arterna gemensamt och att gälla i hela landet.

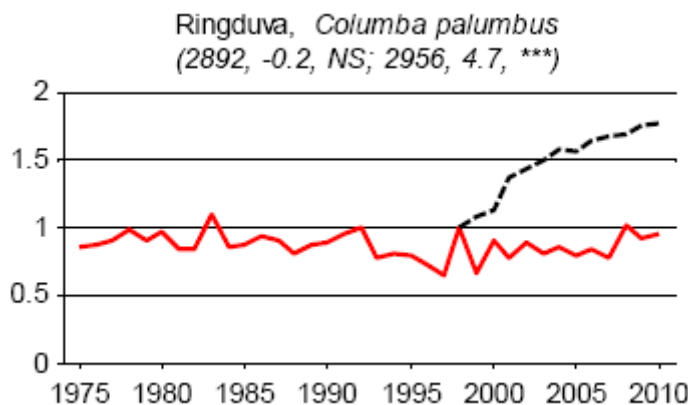
17) Ejder

Med anledning av i första hand ejderns kraftiga populationsminskning under de senaste åren anordnade Svenska Jägareförbundets stiftelse Sveriges Vildnad ett särskilt seminarium om Östersjöns skärgårdsfåglar den 18 maj 2011. Jägareförbundet har i detta sammanhang övervägt jakttiden för ejder men mot bakgrund av det som framgår av bilagd information beslutat att inte föreslå någon förändring av jakttiden för ejder.

26) Ringduva

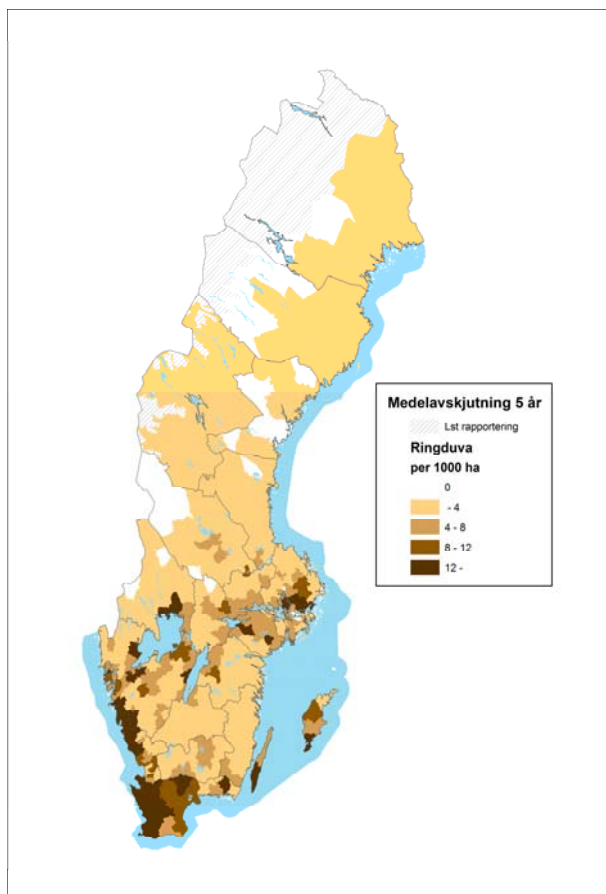
Förslag: Skåne, Halland och Blekinge 16 augusti – 28 februari (1 sep – 28 feb)

Ringduva har under den senaste dryga 10-årsperioden ökat stadigt med ungefär 4,7 % årligen (Figur 3). Jakttiden för en art som förekommer i så stor omfattning som ringduvan bör fastställas så att den blir väl avvägd mellan intresset av att ta till vara en värdefull förnyelsebar naturresurs och intresset av att minska skadegörelse på grödor samt, givetvis, under största möjliga hänsynstagande till artens biologi. Ända sedan att starten för ringduvejakten flyttades fram från den 1 augusti till den 1 september i Skåne, Halland och Blekinge, respektive från den 1 augusti till den 16 augusti i Kalmar, Västra Götaland, Kronoberg, Jönköping, Östergötland, Gotland, Sörmland, Stockholm och Uppsala har ändringen ifrågasatts och diskuterats i jägarkåren. Skälet till detta är att nuvarande allmänna jakttid starkt begränsat möjligheterna att jaga ringduva utanför skyddsjaksperioden. Samstämmiga uppgifter ger vid handen att beskattningen av ringduva till mycket stor del förskjutits och alltmer tidigare lagts under hänvisning till skyddsjakt. Att ringduvan – som ett resultat av en allmän jakttid som inte upplevs som meningsfull – i allt högre grad jagas allt tidigare med stöd av skyddsjakten än vad som gällde när den allmänna jakten startade 1 augusti måste betraktas som mycket otillfredsställande.

Figur 3. Beståndsindex för ringduva under sommaren. Röd linje visar data för punktrutter under 1975 – 2010 och svart linje visar data för standardrutter 1998 – 2010. År 1998 är satt till 1. Från Lindström et al. 2011.

Ringduva jagas framför allt i jordbruksbygderna, vilket betyder att avskjutningen av ringduva är förhållandevis hög i Skåne, Blekinge och Halland (Figur 4). Jakten i de sydliga länen representerar en relativt stor del av den totala avskjutningen i landet. En tidpunkt för jaktstart som upplevs meningsfull i detta område skulle högst sannolikt bidra till att andelen duvor som skjuts tidigare än vad som är biologiskt acceptabelt minskar. Av detta skäl bör jaktstarten i Skåne, Blekinge och Halland i första hand anpassas till att bli den samma som den tid som gäller för övriga Syd- och Mellansverige.

Figur 4. Geografisk fördelning för rapporterad avskjutning av ringduvor fällda under jaktåret 2007-2008. Figur från Kindberg et al. 2009.

Skogsduva

Förslag: Södra och mellersta Sverige 16 augusti – 30 oktober (ingen jakttid)
 Norra Sverige 1 augusti – 30 oktober (ingen jakttid)

För skogsduva visar populationsövervakningen att populationen har ökat stabilt under den senaste 12-års perioden. Ökningstakten har varit omkring 6% årligen. Den standardiserade sträckräkning som pågår vid Falsterbo fågelstation visar på en fördubbling av antalet skogsduvor sedan mitten av 1990-talet. Skogsduva är inte flockbildande på samma sätt som ringduva, vilket gör det osannolikt att riktad jakt på skogsduva kommer att förekomma även om jakt tillåts. Mer sannolikt är att jakt på skogsduva kommer att ske i samband med jakt på ringduva. Avskjutningen förväntas bli proportionerlig mot förekomsten av arten. Jägareförbundet anser att det finns goda skäl att återinföra en jakttid på skogsduva.

Tider för jakt efter älg (Jaktförordningen bilaga 2)

Förslag: Länsstyrelsen i län med gräns mellan septemberjaks- och oktoberjaksområdet får om det finns särskilda skäl besluta om annan gränsdragning mellan de olika områdena.

En av grunderna i den nya älgförvaltningen är att skapa en förvaltning utifrån älgbiologiska aspekter som hemområden, säsongsvisa vandringar och biotoputnyttjande. Nuvarande gräns

mellan septemberjaks- och oktoberjaksområdet har sin grund i de skilda förhållandena som gäller för möjligheten att kunna jaga med hänsyn till vinterklimatet. Gränsen följer oftast administrativa kommungränser. Den målstyrda älgförvaltning som nu byggs upp med särskilda älgförvaltningsområden tar i stället stor hänsyn till naturliga eller av människan skapade avgränsningar mellan olika älgpopulationer. I och med detta kommer gränsen mellan de olika jaktområdena i vissa fall att skära genom ett och samma älgförvaltningsområde. Då uppstår ett ologiskt förhållande att i ett område där man ska förvalta en gemensam älgstam så har man radikalt olika förutsättningar inom området för själva genomförandet av förvaltningen. Svenska Jägareförbundet föreslår att länsstyrelsen i berörda län på lämpligt sätt tilldelas en möjlighet att anpassa gränsen mellan septemberjaks- och oktoberjaksområdet till länets indelning av älgförvaltningsområden.

Jakt för att förebygga skador av vilt (Jaktförordningen bilaga 4)

Vitkindad gås

Förslag: Vitkindad gås som uppträder vid fält med oskördad gröda i södra Sverige får jagas om det behövs för att förebygga skada den 21 augusti – 15 november (21 aug – 30 sept).

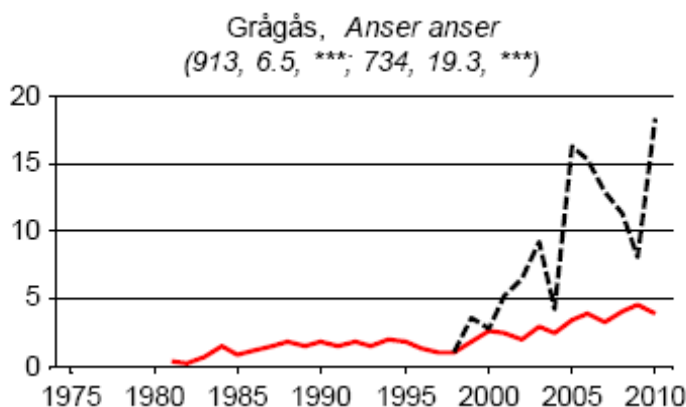
Vitkindad gås har markant ändrat sina rastvanor under de senaste årens höstflyttning, Under 80-talet räknades endast små grupper och under 90-talet räknades även enstaka större grupper om tusentals djur. Under 00-talet har emellertid en stor omsvängning skett och fler än 100 000 vitkindade gäss rastar årligen (Nilson & Månsson 2011). Eftersom flockarna är stora gör de också stor skada på höstsådda grödor där de väljer att rasta, speciellt under höstens flyttningar.

Sedan halvårsskiftet 2009 är skydds jakt på enskilda initiativ tillåten i södra Sverige 21 augusti-30 september. Denna tid är dock ofta otillräcklig eftersom en stor del av de flyttande vitkindade gässen rastar i Sverige även senare under hösten och det är tiden närmast efter 30 september är den tid som gässen orsakar särskilt stora problem framför allt på Gotland. Den omfattande administrationen med att ge särskilda tillstånd till skydds jakt på vitkindade gäss underlättades således inte av detta. Jägareförbundet konstaterar att Naturvårdsverket tillstyrkte förbundets ursprungliga förslag om en skydds jaktperiod 1 sep-15 nov. Dessutom är det så att tillväxttenden för vitkindad gås är starkt ökande, så en begränsad jakt av detta slag skulle knappast ens hindra den ökande trenden. Den vitkindade gåsen räknas numera till en av Europas vanligaste vattenlevande fåglar.

Grågås

Förslag: Om det behövs för att förebygga skada, får grågås som uppträder vid fält med oskördad gröda eller som orsakar sanitär olägenhet jagas 1 juli – 30 juni.

Populationen av grågås ökar snabbt och ökningstakten uppgår till drygt 19 % (Figur 5). De skador som uppkommer inom lantbruket, verkar av allt att döma stå i proportion till denna ökning. Därför bör möjligheten till skydds jakt på grågås ske på samma premisser som redan nu gäller för kanadagås. Risken för att vårdande föräldrafåglar skjuts under skydds jakt vid odlade fält är låg då dessa är knutna till ungarnas närhet. Jägareförbundet föreslår därför att möjlighet till skydds jakt på grågås bör gälla året runt.

Figur 5. Beståndsindex för grågås under sommaren. Röd linje visar data för punktrutter under 1975 – 2010 och svart linje visar data för standardrutter 1998 – 2010. År 1998 är satt till 1. Från Lindström et al. 2010.

I sammanhanget får Jägareförbundet föreslå att man renodlar begreppet vad gäller "oskördad gröda". Enligt förbundets uppfattning kan med "oskördad gröda" förestås gröda i dess olika stadier från och med att man har sått fältet. I skyddsjaksbestämmelserna förekommer begreppet "fält besådda med höstgrödor" vilket har skapat viss oklarhet i fall det är någon skillnad mellan de olika begreppen. Jägareförbundet föreslår att man i samtliga berörda fall håller sig till det begreppet "oskördad gröda".

Konsekvensanalys och sammanfattande kommentarer

Flera av de justeringar som föreslås i denna skrivelse innebär en högre grad av adaptiv förvaltning av landets förnyelsebara viltresurs. De populationer som idag är underutnyttjade kan i högre grad nyttjas för konsumtion samt i större utsträckning generera ett rekreativvärde genom jakt. Stor hänsyn tas till djurskydd och etiska aspekter och Jägareförbundet ser hellre generösare jakttider utanför reproduktionssäsong än skyddsjakt under reproduktionstid.

Förslagen bedöms i olika avseenden få en positiv effekt för markägarens möjlighet att vårda och ta tillvara viltets avkastningsvärde. Vidare ökar möjligheten för lantbrukare att på ett effektivare sätt förebygga skador inom jordbruket. En bättre anpassning av allmänna jakttider samt skyddsjaktsmöjlighet på enskilda initiativ bidrar även till att minska länsstyrelsens administration omkring skyddsjaktstillstånd. Då förslagen är väl förankrade i jägarkåren bedöms de vid ett genomförande även att bidra till ett gott förtroende för att jakttiderna vilar på en stabil grund, tar vederbörlig hänsyn till storskaliga förändringar i viltpopulationerna samt de behov som framförs av markägare och jakträttshavare m.fl. Jägareförbundet bedömer att jaktidsförändringarna inte har några negativa effekter på de areella näringarna, friluftslivet eller andra intressen.

Svenska Jägareförbundet

Torsten Mörner
Ordförande

Håkan Weberyd
Generalsekreterare

Referenslista.

Kindberg J., Holmqvist N. & Bergqvist G. 2008. Årsrapport Viltövervakning jaktåret 2007/2008. Svenska Jägareförbundet. *Viltforum* 2/2009.

Lindström Å., Green M. & Ottvall R. 2011. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling, Årsrapport för 2010. Rapport från Lunds universitet.

Nilsson L. 2007. Internationella sjöfågel- och gåsinventeringarna i Sverige- Årsrapport för 2006/2007. Lunds Universitet. *Rapport*.

Nilsson L. & Månsson J. 2011. Inventering av sjöfågle, gäss och tranor i Sverige. Årsrapport för 2010/2011. Lunds universitet.

Ottvall R., Edeneius L., Elmberg J., Engström H., Green M., Holmqvist N., Linström Å., Tjernberg M. & Pärt T. 2008. Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige. *Naturvårdsverket rapport 5813*.

Svensson S., Svensson M., & Tjernberg M. 1999. Svensk Fågelatlas. *Vår Fågelvärld, supplement 31*. Stockholm

SOF. 2002. *Sveriges Fåglar*. 3 uppl. Stockholm

Särskild kommentar beträffande jakttiden på ejder

Svenska Jägareförbundet har under de senaste åren följt den svenska ejderpopulationens nedgång med oro. Förbundet har agerat för utökat kunskapsutbyte och för att öka uppmärksamheten inom naturförvaltningen i Sverige kring artens tillbakagång. Ejdern är av tradition en av de mest uppskattade arterna för kustjägare i hela landet och jakten har också en stor betydelse som kulturhistoria.

Den svenska och nordiska ejderpopulationens storlek

Under de senaste 40 åren har den svenska och nordiska populationen av ejder uppvisat en dramatisk utveckling. Efter en remarkabel tillväxt under 80- och 90 talet så har populationen sedan minskat kraftigt, 48% minskning mellan åren 2000 och 2009 (Eekroos et. al. 2011), och det häckar idag färre ejdrar i Östersjön än innan tillväxtperioden. Mönstret för tillväxt och sedan minskning skiljer sig något mellan kustområden och generellt kan man säga att det går lite bättre för ejdrarna längst i norr och längst i söder (Green 2010).

Tabell 1. Populationsdata från Eekroos et. al. 2011. Sveriges siffror markerade med gult. Den svenska ejderpopulationen var 270 000 par 1991 för att öka till 315 000 par 2000 och sedan minska till 161 000 par 2009.

Country	Breeding numbers (pairs)			Wintering numbers (individuals)		
	1991	2000	2009	1990	2000	2009
the Netherlands	7621 ^a	9000 ^{b,1}	4650 ^{c,2}	103299 ^a	101052 ^d	58831 ^d
Germany	971 ^a	1166 ^a	1200 ^{e,3}	236451 ^a	248663 ^a	297000 ^{f,4}
Denmark	25000 ^a	24000 ^a	25000 ^{g,5}	797000 ^a	370000 ^a	500000 ^{g,6}
Sweden	270000 ^{b,h}	315000 ^{b,h}	161000 ^h	20000 ^a	20000 ^{a,*}	68900 ^{i,7}
Norway		30000 ^a	15000 ^{i,8}		10000 ^a	46500 ^{g,6}
Finland	165000 ^{a,9}	170000 ^a	80000 ^{k,10}	30 ^a	200 ^a	200 ^{**}
Poland		0 ^b	0 ^m	24000 ^a	10000 ^a	4900 ^{m,11}
Estonia	12000 ^a	12000 ^a	5000 ^{n,12}	100 ^a	100 ^a	60 ^{n,13}
Total flyway	480592	561166	291850	1180880	760015	976391

Från att ejderpopulation hade en tydlig topp under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet med över 300 000 par bara i Sverige är nu populationen nere på siffror strax över 100 000 par i landet. Det finns förmodligen en fraktion, av okänd storlek, av populationen som inte kommer med vid inventeringar av häckande ejdrar (t.ex. Coulsen 1984) då det är känt att ejderhonor av olika anledningar, vissa år, avstår häckning. I Eekroos et.al. 2011 redogörs för den dramatiska utvecklingen i ejderpopulationen i detalj. I figur 1 visas den årliga förändringen baserat på en TRIM-analys. Dessa kurvor visar alltså den årliga förändringen som ett index där siffran 1 är populationens storlek vid startåret för analysen. Slående är den snabba minskningstakten sedan början på 2000-talet och att populationen var tillbaka på startårets värde runt år 2000 i Finland och 2005 i Sverige. Om man betraktar den stora tillväxten som en tillfällig topp så har alltså ejderpopulationen ändå minskat sedan mitten av 2000-talet i Sverige.

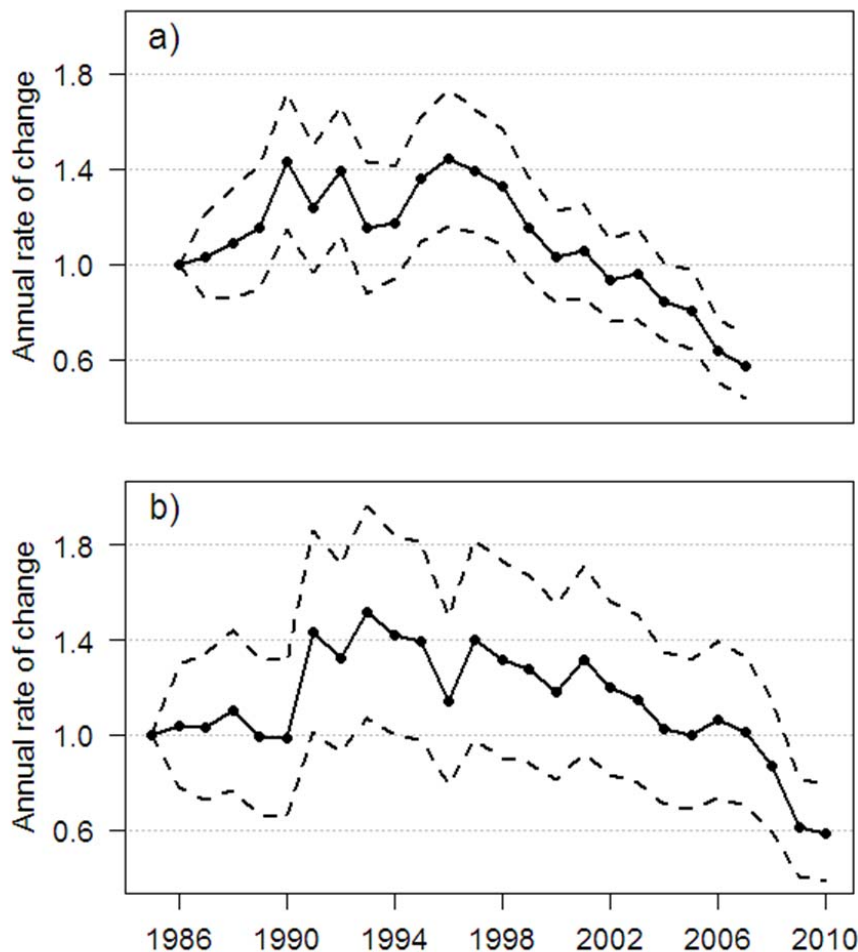

Fig 1. Den årliga förändringen i ejderpopulationen 1986 till slutet av 2000-talet. Startvärdet 1 i denna trimanalys är satt till populationens antal 1986. Data från Finland (a)) och Sverige (b)) uppvisar liknande mönster men förloppet skiljer sig något åt i tiden.

Kan den svenska jakten driva på en minskning i ejderstammen?

Den årliga avskjutningen av ejdrar i Sverige har minskat snabbare än vad man kan förvänta sig från populationens utveckling (Svenska Jägareförbundet 2005, Ottvall et.al. 2010). Detta betyder att de

svenska jägarna har ”överkompenserat” sitt jaktuttag vilket är att förvänta från erfarenheter från andra arter och andra länder(REF).

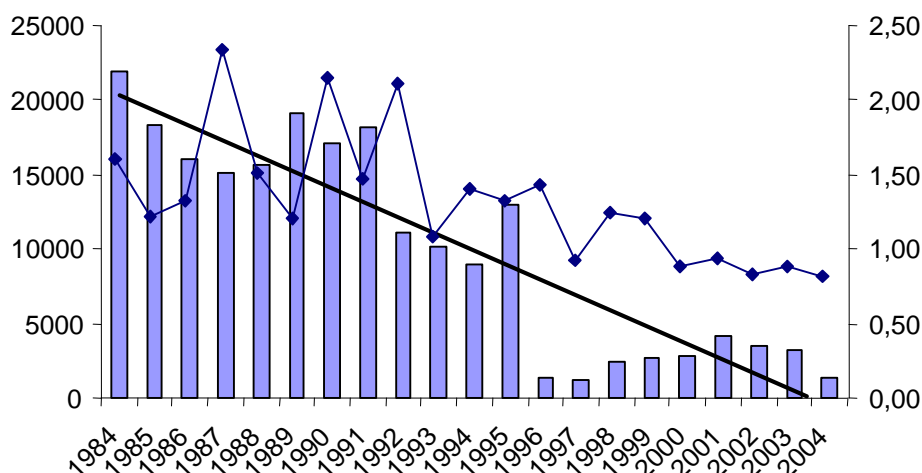

Fig 5. Ejderns avskjutnings- och beståndsindex (data från Svenska Fågeltaxeringen) 1984-2004. Avskjutningsindex på vänster axel och staplar med generellt mönster enligt grov linje. Beståndsindex linje med punkter och höger axel (från Svenska Jägareförbundet 2005).

Den årliga avskjutningen av ejder har sedan år 2000 stabiliserats sig något och varierar nu något mellan knappt 2000 och 4000. Vid en studie i Kalmarsund 1986-1988 examinerades 2648 skjutna ejdrar. ”Av de skjutna fåglarna var 35 % gamla hanar. Hälsingarna svarade för 16 %, de gamla honorna för 19 % och ungfåglar för 31 %. Om man antar att det är lika många hanar som honor bland de skjutna ungfåglarna får vi fram att 2/3 av de skjutna ejdrarna var hanar och 1/3 honor.” (Åke Andersson i brev 2011). Denna studie baserade sig på ejdrar som skjutits vid s.k. linj jakt dvs sträckande fåglar från en båt på öppet hav.

En äldre studie (1969-72, Åke Andersson i brev) som baserade sig på ejdrar som skjutits inomskärs, d.v.s. vid jakt med lockfåglar (vettar) i skärgården, visade att det sköts flera honor än hanar (ungefär dubbelt så mycket honor) vid denna jaktform. Detta speglar sammansättningen av ejdrar i skärgårdsmiljö under början av jaktsäsongen då endast de häckande honorna och deras ungar finns kvar i skärgården (hanarna lämnar häckningsplatserna för att rugga på öppet hav redan på försommaren). Under 1970-talet var fortfarande jakt med lockfåglar en populär jaktform och sammansättningen (könskvoten) i populationen uppvisade ingen skevhet. Det har under senare tid förts fram från många skärgårdsområden en stor oro över det finns få honor och frivilliga jaktstopp på honor har införts på många platser. Under senare tid har jakten med hjälp av vettar minskat snabbt i omfattning till förmån för andra jaktformer och andra viltslag (t.ex. Svenska Jägareförbundet 2005).

Från dessa rapporter och förbundets egna erfarenheter dras slutsatsen att jägare idag föredrar att skjuta ejderhanar framför honor. Ejdern har alltid betraktats som en stor tillgång för skärgårdsbefolkningen och har alltid vårdats på alla tänkbara sätt. Under de senaste åren har också en stor oro hos ejderjägare för arten gjort att det på många platser införts frivilliga förbud mot att skjuta ejderhonor.

Förbundet drar utifrån detta slutsatsen att det numera skjuts absolut maximalt 1000 honor (inklusive årsungar) per år i Sverige. Vilket skulle motsvara maximalt 1 % av honorna i populationen.

Ejderns skyddsstatus

Ejderen är idag med i svenska rödlistan (Gärdenfors (ed.) 2010) och klassas som NT. NT står för Near Threatened dvs nära hotad. Att en art hamnar i rödlistan ska inte tolkas som att arten per automatik är hotad. I rödlistans information för ejdern står följande ”*Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EEO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske.*” En rödlistning med NT är att betrakta som en varningslampa för att arten behöver bevakas och Jägareförbundet stöder denna klassning.

Svenska Jägareförbundets slutsatser och rekommendationer

Svenska Jägareförbundet är mycket oroad av utvecklingen i ejderpopulationen . Förbundet finner ett stort behov av att stärka övervakningen av den svenska ejderstammen samt utökat kunskapsinhämtande om orsakerna bakom den drastiska populationsutvecklingen.

Förbundet känner sig övertygat om att den svenska jakten i dagsläget inte driver på ejderstammens minskning eller kan utgöra ett hot för populationen. Det är därför i dagsläget, inte biologiskt befogat att förbjuda jakt på ejder i Sverige. En indragen jakttid på ejder är i Jägareförbundets ögon således en oproportionerlig åtgärd . Jägareförbundet anser trots detta att det finns behov av en riktad informationsinsats till den berörda delen av jägarkåren för att göra den uppmärksam på problembilden för arten och rekommendera att man helst avstår att skjuta honfågel av ejder. Förbundet kommer kontinuerligt att föra en dialog med kustjägarerna och sjöfågelforskarna angående den fortsatta utvecklingen av ejderbeståndet.